

**«М.Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК-де
сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау нәтижелері бойынша**

ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА

«Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері министрінің 2016 жылғы 19 қазандағы № 12 бұйрығына сәйкес Солтүстік Қазақстан облысы білім басқармасы басшысының 2022 жылғы 15 тамыздағы № 777 бұйрығы негізінде «Мағжан Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК-да сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу үшін жұмыс тобы құрылды. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау 2023 жылғы 22 тамыз бен 31 тамыз аралығында жүргізілді.

1. Жұмысшы топ жетекшісі:

Е.Б.Жанділдин – М.Жұмабаев атындағы жоғары колледж директоры

2. Жұмысшы топ мүшелері:

Абдрахманова А.Т.-директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары,
«СҚО әкімдігінің білім басқармасы» «Мағжан Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК Әдеп және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілі

Рысева Нина Валентиновна директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары;

Жакина Асем Марлановна – директордың оқу-өндірістік жұмысы жөніндегі орынбасары;

Жарова Бахыт Сериковна – бас есепші;

Жанбекова Алтынай Есенкелдиновна – директордың ақпараттық технологиялар бойынша орынбасары;

Валеева Бейнегуль Хамитовна кадрлар бөлімінің меңгерушісі;

Сүгірбай Айтөре Манатұлы – директордың әкімшілік-шаруашылық бөлімі орынбасары;

Калмыкова Татьяна Васильевна – бастауыш білім бөлімінің меңгерушісі;

Кошанова Аимгуль Кайратовна - ақпараттық пәндер және қашықтықтан оқыту бөлімінің меңгерушісі

Шаймерденов Б.А. – «Дайындық» ЖШС директоры (қамқоршылық кеңесінің төрағасы)

Талдау түрі: Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау бойынша «Мағжан Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК қызметіне ішкі талдау

Талдаудың мақсаты мен міндеттері: Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің қалыптасқан тәжірибелерін, жағдайлары мен себептерін анықтау. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл нысандарын, әдістері мен құралдарын оңтайландыру.

Жұмыс тобы 2023 жылғы 22-31 тамыз аралығында екі бағыт бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізді.

- колледж қызметін қозғайтын нормативтік құқықтық актілерде және құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;

- колледждің ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің мақсаты білім беру қызметі және орта білімнен кейінгі, техникалық және кәсіптік білім берудің білім беру бағдарламалары негізінде мамандар даярлау болып табылады.

«Мағжан Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК нормативтік-құқықтық құжаттар мен Жарғы негізінде білім беру функцияларын жүзеге асырады.

1. Нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Жұмыс тобы білім беру саласындағы нормативтік құқықтық актілердің нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау тұрғысынан қолданылуына талдау жүргізді. Талдау барысында мыналар анықталды:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі № 1. «Мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің үлгілік штаттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 30 қаңтардағы № 77 қаулысының (бұдан әрі – № 77 қаулы) 8-бөлімінің 29-тармағына сәйкес білім беру ұйымдарында қажет болған жағдайда балаларды (тәрбиеленушілерді, білім алушыларды) оқыту және тәрбиелеу бейініне сәйкес лауазымдардың штат бірліктері қосымша белгіленеді, ал сондай-ақ өткізілетін үйірмелік, спорттық және емдеу іс-шараларына байланысты (директордың бейіндік оқыту жөніндегі орынбасары, әлеуметтік педагог, ұйымдастырушы-педагог, әлеуметтанушы-талдаушы, аккомпаниатор, көркемдік жетекші, костюмер, суретші, киномеханик, сахна қызметкері, музыкалық аспаптарды баптаушы, өндірістік оқыту шебері, Дене шынықтыру және еңбек жөніндегі нұсқаушы, қосымша білім беру білім беру, музыкалық жетекші, мұрағатшы, экономист және басқалар).

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі бар, өйткені бұл норма «және басқалар» тұжырымдамасымен білім беру ұйымдарында өз қалауы бойынша қосымша штат бірліктерін белгілеуге мүмкіндік береді. Бұл қосымша лауазымдарға бюджет қаражаты бөлінеді.

Ұсыныс: Направить письмо в Министерство просвещения РК с предложением внести изменения пункт 29 раздела 8 Постановления Правительства Республики Казахстан от 30 января 2008 года № 77 «Об утверждении Типовых штатов работников государственных организаций образования», а именно исключить слова «и другие» либо заменить на конкретные должности.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі № 2. Сыбайлас жемқорлық тәуекелі ҚР БҒМ 2008 жылғы 18 наурыздағы №125 бұйрығына 2-қосымшада 18 - тармақта: «Аралық аттестаттау нәтижелері бойынша бір бағадан аспайтын «қанағаттанарлық» бағасы бар білім алушылар үшін білім беру ұйымы басшысының атына еркін нысанда білім алушының өтініші негізінде бағалауды арттыру мақсатында қайта тапсыруға жол беріледі. Емтиханды (сынақты) қайта тапсыру білім беру ұйымы басшысының бұйрығымен ресімделеді».

Аралық аттестаттау нәтижелері бойынша «жақсы» және «өте жақсы» бағалары бар студенттерге стипендия тағайындалуына байланысты емтихан сессиясын қайта тапсырудан бас тарту субъективті сыбайлас жемқорлық тәуекеліне ие. С целью исключения риска данный раздел пункта считаем целесообразным заменить на:

Емтиханды (сынақты) қайта тапсыру **педагогикалық кеңестің шешімімен** белгіленеді және білім беру ұйымы басшысының бұйрығымен ресімделеді.

Баяндалғанды ескере отырып: ҚР БҒМ 2008 жылғы 18 наурыздағы №125 бұйрығына 18-тармақта өзгеріс енгізуге бастамашылық жасау туралы СҚО ББ хат жолдауды ұсынамыз.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі № 3. "Білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 2-тармағының 8) тармақшасына сәйкес облыстың жергілікті атқарушы органы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға арналған **мемлекеттік білім беру тапсырысын** бекітеді.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 7 ақпандағы № 116 қаулысымен бекітілген Білім беру ұйымдарында білім алушыларға мемлекеттік стипендияларды тағайындау, төлеу және мөлшерлеу қағидаларының (бұдан әрі – қағидалар) 2-тармағына сәйкес мемлекеттік стипендия жоғары және (немесе) білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелерінің студенттеріне, интерндеріне, магистранттарына, докторанттарына, резидент дәрігерлеріне, тыңдаушыларына тағайындалады және төленеді.) күндізгі оқу нысаны бойынша **мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша** білім беру ұйымдарында білім алушыларға жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру.

Бұл жағдайда Солтүстік Қазақстан облысының әкімдігі (бұдан әрі-әкімдік) меншік нысанына қарамастан білім беру ұйымдарында жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға **мемлекеттік білім беру тапсырысын** орналастырады. Студенттер бюджет қаражаты есебінен білім алады және стипендия алады.

Бұл жағдайда Ережеге сәйкес білім беру ұйымдарында **білім алушыларға мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша мемлекеттік стипендия тағайындалады** және төленеді. Сонымен қатар, Ережеде қандай орган әкімдік немесе білім беру ұйымы стипендия төлемдерін тікелей жүргізетіні көрсетілмеген. Студенттерді мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша оқыту кезінде білім беру ұйымы студенттердің бюджет қаражаты есебінен білім алатынын және тиісінше әкімдік оқушыларға стипендиялар аударуға тиіс екенін түсіндіреді. Ережеде әкімдіктің оқушыларға стипендия төлеу бойынша құзыреті жоқ, ал стипендия төленген жағдайда бұл жеке тұлғаларға заңсыз артықшылық беру немесе лауазымдық өкілеттіктерін теріс пайдалану түріндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелі болып табылады.

Ұсыныс: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 7 ақпандағы № 116 қаулысымен бекітілген Білім беру ұйымдарында білім алушыларға мемлекеттік стипендияларды тағайындау, төлеу және мөлшерлеу қағидаларына

өзгеріс енгізу қажеттілігі туралы ҚР Білім министрлігіне ұсыныс енгізуді ұсынамыз, 2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Мемлекеттік стипендияны **білім беру ұйымдары** күндізгі оқу нысаны бойынша мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша білім беру ұйымдарында оқитын студенттерге, интерндерге, магистранттарға, докторанттарға, резидент дәрігерлерге, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелерінің тыңдаушыларына тағайындайды және төлейді.».

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі № 4. Сыбайлас жемқорлық тәуекелі ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 12 наурыздағы № 320 қаулысымен бекітілген Әлеуметтік көмек көрсетілетін азаматтарға әлеуметтік көмек көрсету қағидаларының (бұдан әрі - қағидалар) 11-тармағында бар, оның редакциясына сәйкес: «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білім беру ұйымының басшысы мүмкіндігінше білім беру ұйымдарының қаражаты есебінен тегін жолдамалар ұсынады еңбек лагерлеріне, пансионаттар мен профилакторияларға, демалыс үйлеріне, студенттік сауықтыру лагерлеріне, ал медициналық көрсетілімдер болған жағдайда-тиісті бейіндегі санаторийлерге:

- 1) жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар;
- 2) мүгедектігі бар адамдарға және бала кезінен мүгедектігі бар адамдарға, мүгедектігі бар балаларға.

Мұндай шешімді жалғыз қабылдау бір адамның субъективті пікірін білдіретіндігіне және ақша қаражатын бөлуге байланысты субъективті сыбайлас жемқорлық тәуекеліне ұшырайтындығына байланысты.

Ұсыныс: тәуекелді болдырмау мақсатында 11-тармақта әлеуметтік көмек көрсетілетін азаматтарға әлеуметтік көмек көрсету қағидаларына өзгеріс енгізуге бастамашылық жасау туралы СҚО бойынша ББ-ға хат жолдау қажет. Қағидалардың 11-тармағы "білім беру ұйымдарының қаражаты есебінен" деген сөздерден кейін – "арнайы құрылған комиссияның ұсынымы бойынша" деген сөздермен толықтырылсын.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі № 5. Сыбайлас жемқорлық тәуекелі этика және Академиялық адалдық Кодексінің 3-тарауында бар-академиялық адалдықты бұзу түрлері, есептен шығару ұғымын айқындау кезінде есептен шығару басқалардың қатарында: "емтиханға бөлінген уақыт аяқталғаннан кейін емтихан тапсырмасын орындауды жалғастыру" деп танылатыны көрсетілген.

Оның академиялық адалдықты бұзуға жатқызылғанын және жауапкершіліктің басталуына әкеп соқтыратынын ескере отырып, оқытушының мұндай фактіні анықтауы білім алушыларға оны жасырудың орнына қандай да бір материалдық игіліктер беру мақсатында пайдаланылуы мүмкін. Сонымен қатар, «емтиханға бөлінген уақыттың аяқталуы» мазмұны бойынша да, осы сөздің анықтамасы бойынша да «есептен шығару» ұғымына жатқызыла алмайды, бірақ сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне әкеп соғады.

Ұсыныс: әдеп және Академиялық адалдық кодексіне өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау туралы СҚО бойынша ББ-ға осы негізді жауапкершіліктің басталуына әкеп соқтыратын бұзушылықтар қатарынан алып тастау туралы хат жолдау.

Қорытынды:

Жоғарыда айтылғандардың негізінде жұмыс тобы «М.Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК қызметінде 5 Сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды деген қорытындыға келді. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау үшін сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды насихаттау және алдын алу бойынша жұмысты тұрақты негізде жүргізу ұсынылады.

Талдамалық анықтамамен танысты:

Е.Жанділдин – жұмыс тобының басшысы, М.Жұмабаев атындағы жоғары колледж директоры;

Абдрахманова А.Т.-директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, «СҚО әкімдігінің білім басқармасы» КММ «М.Жұмабаев атындағы жоғары колледж» КМҚК-де әдеп және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкіл;

Рысева Нина Валентиновна – директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары;

Жакина Асем Марлановна - директордың оқу-өндірістік жұмысы жөніндегі орынбасары;

Жарова Бахыт Сериковна – бас есепші;

Жанбекова Алтынай Есенкелдиновна - директордың ақпараттық технологиялар жөніндегі орынбасары;

Валеева Бейнегуль Хамитовна кадрлар бөлімінің меңгерушісі;

Сүгірбай Айтөре Манатұлы - директордың әкімшілік-шаруашылық жөніндегі орынбасары;

Калмыкова Татьяна Васильевна – бастауыш білім беру бөлімінің меңгерушісі;

Кошанова Аимгуль Кайратовна - ақпараттық пәндер және қашықтықтан оқыту бөлімінің меңгерушісі;

Шаймерденов Б.А. – «Дайындық» ЖШС директоры (камқоршылық кеңесінің төрағасы)

Директор

Е.Жанділдин